

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט

בין חסימה להצטרפות: דף הפייסבוק של המנהיג מעורר עניין רב בתקשורת האיראנית וברשתות החברתיות

פתיחת דף הפייסבוק בשם המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, ממשיכה לעורר עניין רב בתקשורת האיראנית וברשתות החברתיות. הדף זכה כבר ללמעלה מ-20 אלף לייקים מאז נוצר ב-13 בדצמבר 2012.

תגובות התקשורת השמרנית לפתיחת הדף שיקפו מידה רבה של מבוכה לנוכח הביקורת החריפה, שמתחו בעבר בכירים במשטר כנגד השימוש ברשת החברתית והגדרתה על-ידם כאחד האמצעים הבולטים בהם עושה המערב שימוש במסגרת "המלחמה הרכה" המנוהלת נגד איראן. חלק מאתרי החדשות השמרנים הביעו ספק בנוגע לאותנטיות של דף הפייסבוק וטענו, כי הוא אינו דף רשמי ולא הוקם מטעם לשכת המנהיג. אתרים אלה ציינו, כי ברשת קיימים מספר דפים המקושרים לכאורה למנהיג העליון אף כי אינם מנוהלים מטעם לשכתו. האתר "רג'א ניוז" טען, כי ריבוי דפי הפייסבוק הקשורים לח'אמנהאי מעיד על האהדה הרבה לה הוא זוכה בקרב הגולשים בעולם.

מספר אתרים שמרנים הדגישו, כי המנהיג העליון פסק בעבר שאין מניעה להשתמש ברשת כל עוד לא נעשה בה שימוש להפצת תכנים בלתי-מוסריים. היומון "ח'ראסאן" הביע תמיכה בפתיחת הדף וקרא לשלטונות לנצל את האירוע לבחינה מחודשת של מדיניות חסימת הרשת החברתית.

התקשורת הרפורמיסטית הגיבה לפתיחת דף הפייסבוק בפליאה לנוכח המשך חסימת הרשת על-ידי השלטונות ודיכוי פעילותם של מתנגדי המשטר ברשת, שאף הוחרף בחודשים האחרונים. האתר הרפורמיסטי "ג'רס" ניתח את התגובות שהעלו גולשים לדף לאחר פתיחתו וטען, כי אלה מעידות על הצורך מצד אזרחי איראן בקשר ישיר עם המנהיג. האתר דיווח כי תגובות הגולשים עסקו בנושאים שונים, ובהם גם תוכנית הגרעין והמשבר הכלכלי.

פתיחת דף הפייסבוק עוררה עניין רב גם ברשתות החברתיות. חלק מהגולשים דרשו את הסרתו ואחרים הגיבו לפתיחתו בלעג.

כללי

פתיחת דף הפייסבוק בשם המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, ממשיכה לעורר עניין רב בתקשורת האיראנית וברשתות החברתיות. הדף זכה כבר ללמעלה מ-20 אלף לייקים מאז נוצר ב-13 בדצמבר 2012.

התגובות באמצעי התקשורת השמרנים לפתיחת דף הפייסבוק שיקפו מידה רבה של מבוכה לנוכח הביקורת החריפה, שמתחו בעבר בכירים במשטר כנגד השימוש ברשת החברתית והגדרתה על-ידם. כאחד האמצעים הבולטים בהם עושה המערב שימוש במסגרת "המלחמה הרכה" המנוהלת נגד איראן. חלק מאתרי החדשות המזוהים עם המחנה השמרני הביעו ספק בנוגע לאותנטיות של דף הפייסבוק טענו, כי הוא אינו דף רשמי ולא הוקם מטעם לשכת המנהיג.

תגובת סוכנות הידיעות "מהר"

סוכנות הידיעות "מהר" (Mehr) דיווחה על השקת דף הפייסבוק תחת הכותרת: "מי מנהל את דפי הפייסבוק של המנהיג?". הדיווח, שהתפרסם לאחר מכן בכמה אתרים שמרנים נוספים, הטיל ספק באותנטיות של הדף החדש ושלל את הדיווחים שהופיעו בתקשורת המערבית לפיהם הדף נפתח ביזמת ח'אמנהאי או לשכתו. סוכנות הידיעות דיווחה, כי בפייסבוק קיימים לפחות חמישה דפים המקושרים לכאורה למנהיג העליון. כך, למשל, קיים דף פייסבוק בשם: Ayatullah Sayyid Ali Khamenei, שהחל לפעול בשנת 2008. הדף המנוהל בכמה שפות קיבל עד כה כ-68,000 לייקים. דף נוסף נפתח בשנת 2009 תחת השם: Grand Ayatullah Khamenei וקיבל עד כה כ-28 אלף לייקים. דפים נוספים המכונים: "אוהבי איתאללה ח'אמנהאי" ו"תומכי איתאללה אימאם ח'אמנהאי" פועלים מזה כשנה וזוכים לאלפי לייקים. כמו כן קיימים דפי פייסבוק נוספים הקשורים לח'אמנהאי ומנוהלים בשפות שונות, כגון: אורדו ואזרית. לפחות 100 חשבונות דפי פייסבוק הקשורים לח'אמנהאי פועלים, לטענת "מהר", ברשת וחמישה מהם אף עושים שימוש בשם: Khamenei.ir, המשמש את האתר הרשמי של המנהיג.

עוד נכתב בדיווח "מהר", כי הלוגו המופיע על דף הפייסבוק החדש משמש את הלשכה לשימור כתבי ח'אמנהאי ולהפצתם והדבר מעיד על כך, שהוא אינו קשור באופן רשמי ללשכת המנהיג. גם הטענה שהתפרסמה בתקשורת המערבית בנוגע לגישתם המסויגת לכאורה של שלטונות איראן כלפי רשת הפייסבוק אינה מדויקת, לטענת "מהר". סוכנות הידיעות הזכירה בהקשר זה את פסק ההלכה, שהוציא ח'אמנהאי בנוגע לשימוש ברשת ואשר ממנו ניתן להסיק, שהוא אינו מתנגד לעצם השימוש ברשת כל עוד לא נעשה בה שימוש בלתי ראוי (מהר, 19 דצמבר).

פסק הלכה זה ניתן בתשובה לשאלתא הלכתית, שהופנתה לח'אמנהאי בנושא זה בשנה שעברה. בפסיקתו קבע ח'אמנהאי, כי אם לא נעשה בפייסבוק שימוש בלתי-ראוי, כגון: הפצת שחיתות מוסרית, פרסום שקרים או תכנים העלולים לעודד ביצוע חטאים או לחזק את אויבי האסלאם, הרי שאין מניעה לגלוש ברשת. בעקבות פסיקה זו התבקש המנהיג להבהיר, האם כניסה לאתר פייסבוק אך ורק לצורך קיום קשרים עם ידידים וללא פעילות הפוגעת באינטרסים הלאומיים של איראן מותרת לנוכח העובדה, שאתר זה חסום על-ידי השלטונות. בתשובת המנהיג נכתב, כי פסיקתו הינה עקרונית בלבד ואינה בבחינת קביעת עמדה בנוגע לתנאי השימוש ברשת. הוא הבהיר, כי הרשתות החברתיות נועדו במהותן לאסוף מידע, שעלול לחזק את אויבי המוסלמים. הוא קבע, עם זאת, כי אין בפסיקתו משום פסילה מוחלטת של השימוש בפייסבוק או התרתה אלא קביעת "עמדת ביניים" בנושא, כלומר: השימוש אינו אסור לחלוטין מבחינה הלכתית ואינו מותר (www.598.ir, 8 אוקטובר).

תגובת האתר "רג'א ניוז"

האתר "רג'א ניוז" (Raja News) המזוהה עם האגף הימני במחנה השמרני הטיל, אף הוא, ספק באותנטיות של דף הפייסבוק החדש כמו גם בזו של חשבונות הטוויטר והאינסטגרם שבשימוש ח'אמנהאי. הטלת הספק באותנטיות של הדף החדש לא הפריעה ל"רג'א ניוז" לטעון, כי ריבוי דפי הפייסבוק המקושרים למנהיג, ובהם גם הדף האחרון, מעיד על האהדה הרבה לה הוא זוכה בקרב הגולשים ברשתות החברתיות הן באיראן והן מחוצה לה. בדיווח שכותרתו: "קבלת הפנים מצד גולשי

הרשתות החברתיות לדף בשם המנהיג העליון עוררה את דאגת אמצעי התקשורת המערביים" הודגש, כי בתוך 24 שעות מפתחתו זכה דף הפייסבוק ל-10,000 לייקים. הצנזורה המוטלת במערב על פרסום דיווחים בנוגע למהפכה האסלאמית גרמה, לטענת האתר, לכך שרבים מ"שוחרי החירות" בעולם צמאים למידע בנוגע לדעותיו ולהנחיותיו של המנהיג העליון. האהדה הגדולה מצד הגולשים ברשתות ביחס לח'אמנהאי מעוררת דאגה רבה במערב. לאחר שנים רבות בהן האינטרנט שימש כאחד האמצעים המרכזיים בידי המערב לניהול המלחמה הפסיכולוגית נגד איראן, הצליחו הגולשים המהפכניים להביס את "האימפריאליזם האינטרנטי" באמצעות נוכחות ברשת. בכירי התקשורת המערבית אינם מוטרדים מדף הפייסבוק או מחשבון הפייסבוק, גרס "רג'א ניוז", כי אם מחיזוק הקשר בין אזרחי העולם - ובמיוחד המוסלמים - לעם האיראני ומהעברת מחשבת המהפכה האסלאמית לגולשים ברחבי העולם באופן ישיר וללא תיווך (רג'א ניוז, 18 דצמבר).

בלשכת המנהיג סירבו לאשר או להכחיש את הדיווחים בעניין פתיחת דף הפייסבוק. העיתונאית והבלוגרית הרפורמיסטית מסיח עלינז'אד (Masih Alinejad) פרסמה בבלוג האישי שלה, כי גורם בלשכת המנהיג עימו היא שוחחה בעניין סירב להכחיש או לאשר, כי דף הפייסבוק החדש של ח'אמנהאי אכן פועל באופן רשמי מטעם הלשכה (<http://masihalinejad.com>, 19 דצמבר). גם שני האתרים הרשמיים של המנהיג (www.khamenei.ir ו-www.leader.ir) נמנעו מלהתייחס להשקת דף הפייסבוק.

תגובות היומון "ח'ראסאן"

היומון השמרני "ח'ראסאן" (Khorasan) הביע תמיכה בפתיחת דף הפייסבוק של המנהיג וקרא לשלטונות לנצל את האירוע לבחינה מחודשת של מדיניות חסימת הרשת החברתית. במאמר מערכת שכותרתו: "מדוע שלא תסירו את החסימה מעל פייסבוק?" נכתב, כי פתיחת הדף מאפשרת להפיץ את דעותיו והשקפותיו של המנהיג למאות מיליוני גולשים בעולם. היומון אף המליץ ללשכת המנהיג להשיק דף פייסבוק כזה גם בפרסית על מנת לשפר את היכרותם של הצעירים האיראנים עם מנהיגם.

"ח'ראסאן" טען, כי השימוש בפייסבוק שונה מהשימוש שנעשה ברשתות הטלוויזיה הלווייניות. התכנים המשודרים בערוצים הלוויינים נקבעים על-ידי הרשתות עצמן ולצופה אין כל אפשרות למנוע מעצמו או מבני משפחתו לצפות בערוצים מסוימים המשדרים תכנים בלתי-מוסריים. בפייסבוק, לעומת זאת, יכולים הגולשים לקבוע בעצמם מהם התכנים שייחשפו בפניהם.

היומון ציין, כי אירועים מסוימים, כגון: מהומות דומות לאלה שפרצו לאחר הבחירות לנשיאות בשנת 2009, מצדיקים חסימה של אתרי האינטרנט, ובהם פייסבוק. בהעדר תנאים ביטחוניים או פוליטיים מיוחדים, לעומת זאת, אין כל סיבה להמשיך בחסימת הרשת החברתית. השקת דף הפייסבוק של המנהיג היא צעד חכם, סיכם היומון, ומהווה סיבה לבחינה מחודשת של מדיניות סינון האתרים על-ידי השלטונות במקביל להמשך סינון האתרים הבלתי-מוסריים (ח'ראסאן, 20 דצמבר).

תגובות התקשורת הרפורמיסטית

התקשורת הרפורמיסטית הגיבה בפליאה לפתיחת דף הפייסבוק של ח'אמנהאי על רקע המשך חסימת הרשת על-ידי השלטונות ודיכוי פעילותם של מתנגדי המשטר ברשת. המאבק המשפטי נגד מתנגדי

משטר הפועלים ברשת אף החריף בחודשים האחרונים. בחודש אוקטובר הצהיר התובע הכללי בעיר סירג'אן (Sirjan) שבמחוז כרמאן (Kerman), כי ארבעה אזרחים נעצרו על-ידי משרד המודיעין באשמת הסתה נגד המשטר ופרסום עלבונות נגד בכירי המשטר בפייסבוק. במקביל טען מפקד "משטרת הסייבר" במחוז גילאן (Gilan), אירג' מחמד-ח'אני (Iraj Mohammad Khani), כי הפייסבוק נחשב לאחד הביטויים הבולטים של "המערכה הרכה" המנוהלת על-ידי אויבי איראן. הוא הזהיר, כי פעילות ברשתות החברתיות וחשיפת מידע באמצעותן עלולות להיות מנוצלות לרעה לביצוע פשעי מחשב.

http://www.mborjian.com/2012/04/blog-post_18.html

האתר הרפורמיסטי "ג'רס" (Jaras) ניתח בסוף השבוע את התגובות הרבות שהתפרסמו מצד גולשים בדף הפייסבוק מאז נפתח, ובהן תגובות שהוסרו זמן קצר לאחר פרסומן. התגובות הרבות – הן מצד תומכי המנהיג והן מצד מתנגדיו – מעידות, לטענת "ג'רס", על הצורך בו חשים אזרחי איראן לקיים קשר ישיר ובלתי אמצעי עם המנהיג.

האתר דיווח, כי חלק מהגולשים, ובהם גם כאלה שהזדהו כתומכי ח'אמנאהאי, פנו אליו בבקשה להסיר את החסימה מעל פייסבוק ולחזק את הקשר עם הצעירים באמצעות הרשת החברתית. כמו כן התפרסמו בדף תגובות שעסקו בסוגיות פוליטיות, ובכללן גם מדיניות הגרעין. אחד הגולשים ביקש מהמנהיג להנחות על האצת השיחות הישירות עם ארצות-הברית ולהסכים לפשרה, שתאפשר את פתרון בעיית הגרעין ואת הסרת הסנקציות הכלכליות. פשרה בסוגיית הגרעין אינה בבחינת שתיית "כוס התרעלה", כתב הגולש בהתייחסו להסכמת מנהיג המהפכה האסלאמית, איתאללה ח'ומייני להסכים להפסקת אש עם עיראק בשנת 1988, אלא "כוס החמלה וההיגיון". גולשים אחרים הלינו על המצב הכלכלי ועל התנהלות הנשיא אחמדינז'אד ודרשו לפטרו. אחרים מתחו ביקורת על רשות השידור, על משרד ההכוונה האסלאמית ועל מערכת החינוך. כמה מהגולשים הביעו את ייאושם מהמצב החמור במדינה. אחד הגולשים כתב, כי הוא צעיר שהתייאש מהמהפכה וכי על המנהיג לדעת, שהאזרחים מודעים היטב למצב הכלכלי והפוליטי במדינה.

"ג'רס" הביע תקווה, כי השלטונות לא יצנזרו את התגובות המתפרסמות בדף הפייסבוק החדש וכי הדבר יאפשר לראשונה מזה למעלה משני עשורים של שלטון ח'אמנהאי אווירה פתוחה יותר, שבה יוכלו גם תומכיו וגם מתנגדיו לבטא את עמדותיהם. האתר הביע, עם זאת, ספק בסיכוי שקולות האזרחים המשתתפים בדף הפייסבוק ודעותיהם יגיעו בסופו של דבר לידיעת המנהיג (ג'רס, 20 דצמבר).

תגובות ברשתות החברתיות

פתיחת דף הפייסבוק עוררה עניין רב גם ברשתות החברתיות. גולשים רבים הגיבו בזעם על כך שהמנהיג פותח חשבון בפייסבוק בשעה שאזרחי איראן אינם רשאים לגלוש ברשת החברתית. אחרים הגיבו בלעג לפתיחת הדף. גולשים רבים בטוויטר צייצו: "ח'אמנהאי, המנהיג העליון של הדיכוי והסינון, הפך חבר בפייסבוק". בלוגר איראני ממתנגדי המשטר פרסם בבלוג האישי שלו דיווח תחת הכותרת: "המנהיג אינו חס על מתנגדיו גם בפייסבוק" וטען, כי כל תגובה ביקורתית ביחס למנהיג המתפרסמת בדף הפייסבוק מוסרת תוך מספר דקות. נראה כי הדף נמצא בפיקוח 24 שעות, כתב הבלוגר, וכי תומכיו המנהיג מאפשרים רק לחסידיו לפרסם תגובות בדף זה (http://zareh-bin.blogspot.ca/2012/12/blog-post_19.html, 19 דצמבר).

מתוך: <http://arashnarimanzadeh.wordpress.com>, 19 דצמבר

כמה גולשים ברשתות החברתיות דרשו לדווח על דף הפייסבוק כפוגעני ולהביא בכך להסרתו. אחד הבלוגרים אף הדריך את קוראיו כיצד לדווח על הדף כמכיל תכנים פוגעניים:

بمקביל הושק בימים האחרונים דף פייסבוק חדש הנקרא: "לא לנוכחות ח'אמנהאי בפייסבוק" ויוצא בקריאה למנוע את נוכחות ח'אמנהאי ברשת:

<https://www.facebook.com/Na.Be.Hozore.Khamenei>